Zasady podejmowania pracy w Polsce przez osoby niebędące obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego albo Szwajcarii

Departament Rynku Pracy MRPiPS Data publikacji: 10.10.2015 Data modyfikacji: 22.01.2018

Generalna zasada

Aby pracować w Polsce, należy uzyskać zezwolenie na pracę oraz prawo pobytu na terytorium Polski (np. wizę lub zezwolenie na pobyt czasowy) albo zezwolenie na pobyt czasowy i pracę.
Zezwolenie na pracę typu A, B, C, D i E wydaje wojewoda, tylko zezwolenie typu S - na pracę sezonową - wydawane jest przez starostę (powiatowy urząd pracy).

Zezwolenia na pracę wydawane są na wniosek pracodawcy (sam cudzoziemiec nie jest stroną postępowania).
Zezwolenie na pobyt czasowy i pracę wydaje wojewoda na wniosek cudzoziemca.

Z reguły zezwolenie może być wydane, gdy pracodawca przedstawi informację od starosty, że na lokalnym rynku pracy nie ma dostępnych osób bezrobotnych lub poszukujących pracy na to stanowisko (wyjątki – patrz wyliczenie poniżej).
Szczegółowe informacje dla pracodawców o procedurze ubiegania się o zezwolenie na pracę cudzoziemca można znaleźć w artykule Zezwolenia na pracę.

Wyjątki od wymogu uzyskania zezwolenia na pracę

Procedura uproszczona

Procedura uproszczona, nazywana także "procedurą oświadczeń", dotyczy **tylko** obywateli **Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy**. Polega ona na powierzeniu cudzoziemcowi pracy przez 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, pod warunkiem zarejestrowania przez pracodawcę w powiatowym urzędzie pracy oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi.
Informacje dla pracodawców o możliwości zatrudnienia cudzoziemca na podstawie oświadczenia można znaleźć w artykule Powierzenie pracy na podstawie oświadczenia .

Zezwolenia na pracę nie potrzebują też m.in. cudzoziemcy, których objęto ochroną

międzynarodową na terytorium RP (np. mający status uchodźcy, pobyt tolerowany), posiadający Kartę Polaka, nauczyciele języków obcych w instytucjach należących do systemu oświaty , absolwenci polskich szkół ponadgimnazjalnych i stacjonarnych studiów wyższych czy studenci studiów dziennych.
Wszystkie przypadki, w których uzyskanie zezwolenia na pracę cudzoziemca nie jest konieczne, można znaleźć w artykule Praca bez zezwolenia.

Wymóg legalnego pobytu w Polsce

Uzyskanie zezwolenia na pracę lub oświadczenia (ewentualnie podleganie innemu przypadkowi zwalniającemu z konieczności uzyskania zezwolenia na pracę) jest jednym z warunków legalnej pracy w Polsce – cudzoziemiec, by móc wykonywać legalnie pracę w Polsce, jeśli nie przebywa w Polsce, musi także uzyskać odpowiednią wizę wydawaną przez konsula. Do wniosku wizowego dołącza się m.in. zezwolenie na pracę lub oświadczenie podmiotu o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy.

Tytuły pobytowe, z którymi może wiązać się uprawnienie do wykonywania pracy w Polsce:

1. **na podstawie wizy**, z wyjątkiem wiz wydanych w celach: turystycznym, korzystania z ochrony czasowej oraz przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe (są to wizy, o których mowa odpowiednio w art. 60 ust. 1 pkt 1, 22 lub 23 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach);
2. na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 2 (**stempel w dokumencie podróży potwierdzający złożenie wniosku o zezwolenie na pobyt czasowy** – pobyt jest legalny aż do czasu wydania ostatecznej decyzji) lub art. 206 ust. 1 pkt 2 (**stempel w dokumencie podróży potwierdzający złożenie wniosku o zezwolenie na pobyt stały** – pobyt jest legalny aż do czasu wydania ostatecznej decyzji) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub na podstawie umieszczonego w dokumencie podróży odcisku **stempla, który potwierdza złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej**, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku był uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
3. **na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy**, z wyjątkiem zezwolenia udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 181 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (jest to zezwolenie na pobyt czasowy udzielone ze względu na konieczność krótkotrwałego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynikającej z obowiązku stawienia się przed polskim organem władzy publicznej, ważnego interesu cudzoziemca lub interesu Rzeczypospolitej Polskiej);
4. **na podstawie wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen;**
5. **na podstawie dokumentu pobytowego wydanego przez inne państwo obszaru Schengen;**
6. **w ramach ruchu bezwizowego.**

Jeżeli cudzoziemiec przebywa już w Polce na podstawie wizy lub zezwolenia na pobyt czasowy i chciałby kontynuować swój pobyt w związku z wykonywaną pracą, **powinien uzyskać** zezwolenie na **pobyt czasowy i pracę, zwane także "jednolitym zezwoleniem"**. Zezwolenie to nadaje równocześnie prawo do wykonywania pracy i

prawo pobytu na terytorium Polski i jest wydawane, jeżeli praca ma być wykonywana przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Wniosek w tej sprawie cudzoziemiec składa do urzędu wojewódzkiego właściwego ze względu na jego miejsce pobytu. Szczegółowe zasady dot. uzyskania tego rodzaju zezwolenia można znaleźć tutaj.

Obowiązują także przepisy, których celem jest przeciwdziałanie zatrudnieniu cudzoziemców nielegalnie przebywających na terytorium RP (ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej). **Na ich podstawie pracodawca jest zobowiązany do sprawdzenia oraz zrobienia kopii dokumentu pobytowego każdego zatrudnionego cudzoziemca i przechowywanie do przez cały okres wykonywania pracy.**

Instytucje, w których cudzoziemcy mogą uzyskać pomoc

Państwowa Inspekcja Pracy

W wypadku łamania praw pracowniczych, przysługujących osobie, która ma podpisaną umowę o pracę, pracownik może złożyć skargę **do Państwowej Inspekcji Pracy** (PIP) lub samodzielnie wystąpić do sądu z pozwem przeciwko pracodawcy.

PIP udziela bezpłatnych porad i informacji z zakresu prawa pracy i legalności zatrudnienia, rozpatruje skargi pracowników na nieprzestrzeganie przez pracodawców przepisów prawa pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nielegalne zatrudnienie. Skargę do Państwowej Inspekcji Pracy składa się w Okręgowym Inspektoracie Pracy (OIP) pisemnie – można ją wysłać pocztą lub mailem lub osobiście.

Adresy i telefony okręgowych inspektoratów pracy (w każdym mieście wojewódzkim) oraz oddziałów terenowych (w innych większych miastach) można znaleźć na stronie internetowej www.pip.gov.pl

Inne instytucje udzielające pomocy cudzoziemcom

Inne instytucje znajdziesz w artykule Ważne kontakty i linki.

Gdzie znaleźć ofertę pracy w Polsce?

Prywatne agencje pośrednictwa

- Każda agencja zatrudnienia powinna być wpisana do rejestru agencji zatrudnienia, co jest potwierdzane certyfikatem wydawanym przez marszałka województwa.
- Sprawdzenia, czy dana agencja posiada certyfikat, można dokonać na stronie internetowej www.kraz.praca.gov.pl (zakładka: Wykaz Agencji Zatrudnienia). Tam również znajdują się informacje przydatne dla osób zamierzających korzystać z usług agencji zatrudnienia. Na stronie głównej ww. rejestru znajduje się wyszukiwarka umożliwiająca wygenerowanie listy wszystkich agencji

zatrudnienia z poszczególnych województw lub wyszukanie agencji zatrudnienia wg nazwy, nr NIP czy też nr KRS. Informacje telefonicznie można uzyskać także w Wojewódzkich Urzędach Pracy (WUP). Dane teleadresowe WUP dostępne są na stronie internetowej: http://psz.praca.gov.pl.

- **Ważne: agencje zatrudnienia nie mogą pobierać od osób poszukujących pracy opłat za znalezienie ofert pracy -** mogą jedynie pobierać opłaty np. za tłumaczenie dokumentów.
- **Agencja zatrudnienia świadcząca usługę pośrednictwa pracy i kierująca cudzoziemca do pracy u polskiego pracodawcy ma obowiązek zawierania z cudzoziemcem pisemnej umowy.** Umowa taka powinna określać w szczególności: dane przyszłego pracodawcy, okres pracy, rodzaj umowy na podstawie której będzie wykonywana praca, warunki pracy, wysokość wynagrodzenia, przysługujące cudzoziemcowi świadczenia socjalne, warunki ubezpieczeń społecznych, jakim cudzoziemiec będzie podlegał, obowiązki i uprawnienia cudzoziemca i agencji w związku z zawieraną umową oraz zakres odpowiedzialności cywilnej obu stron w przypadku niewywiązania się z tej umowy. **Agencja ma obowiązek dostarczyć tłumaczenie umowy, przed jej podpisaniem, w języku zrozumiałym dla cudzoziemca.**
- **Agencja zatrudnienia ma obowiązek poinformować pisemnie cudzoziemca i pracodawcę,** do którego będzie kierowany cudzoziemiec **o zasadach wjazdu, pobytu i pracy cudzoziemców w Polsce.** Informacja ta powinna być pisemna, a w przypadku cudzoziemca sporządzona w języku dla niego zrozumiałym.

Bezpośredni kontakt z pracodawcą

- Oferty pracy zgłaszane do polskich urzędów pracy można znaleźć na stronie: oferty.praca.gov.pl. Należy jednak wyszukiwać wśród ofert, w których aplikuje się bezpośrednio do pracodawcy. W tym celu należy wybrać z menu po lewej stronie zakładkę: "więcej kategorii" następnie "sposób aplikowania" następnie "bezpośrednio do pracodawcy".
- Jeśli zachodzi konieczność aplikowania o wizę, należy skupić się na ofertach z długim terminem ważności (w okienku "sortowanie" na górze należy wybrać: "data ważności").
- Warto szukać ofert pracy także wśród ofert prasowych oraz na portalach internetowych.

Jak bezpiecznie szukać pracy?

- Przed podjęciem decyzji o wyjeździe do pracy w Polsce cudzoziemiec powinien sprawdzić swojego pracodawcę, np. poprzez kontakt telefoniczny, sprawdzenie strony internetowej lub na stronach Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
- Jeżeli podmiotem powierzającym pracę cudzoziemcowi jest polska agencja pracy tymczasowej, powinna się ona znajdować w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia
- Korzystanie z usług nielegalnego pośrednika pracy może wiązać się ze zwiększonym ryzykiem. Po przyjeździe może okazać się, np. że warunki pracy i płacy znacząco różnią się od tych, które cudzoziemcowi oferowano. Posiadanie

pisemnej umowy z pośrednikiem (lub przynajmniej dokładnych informacji o nim) zwiększy bezpieczeństwo pracownika cudzoziemskiego.

Ulotka dla cudzoziemców „Praca w Polsce - informacje dla cudzoziemców - podstawowe zasady od 1 stycznia 2018 r." w 4 wersjach językowych:

- **PL_***Praca w Polsce - informacje dla cudzoziemców - podstawowe zasady od 1 stycznia 2018 r.*
- **UA_**РОБОТА В ПОЛЬЩІ - інформація для іноземців - основні правила з 1 січня 2018 р.
- **RU_***РАБОТА В ПОЛЬШЕ - информация для иностранцев - основные правила с 1 января 2018 г.*
- **EN_** *WORKING IN POLAND - Information for foreigners -Basic rules from 1 January 2018*